

In de maanden juni en juli (2005) heeft de gemeente Dordrecht archeologisch onderzoek verricht op het langgestrekte perceel tussen Elfhuizen en de Spuiboulevard. Op dit terrein worden nieuwe huizen gebouwd. Op basis van historisch onderzoek en het bestuderen van kadasterkaarten was gebleken dat dit terrein van grote archeologische waarde kon zijn. Het zou kunnen dat hier één van de oudste kernen van Dordrecht, een 'terp' met elf huizen lag. Op een kaart van Dordrecht (rond 1572) is bovendien een sloot te zien die eindigt tegen een grote stenen woning. Die woning wijkt qua oriëntatie en omvang duidelijk af van de omliggende 'gewone' burgerhuizen en is waarschijnlijk uit de 15^e eeuw.

Met de terp en de stenen woning in het achterhoofd werd door de gemeente, met de hulp van een tiental vrijwilligers, onderzoek verricht in twee werkputten. Hoewel de verwerking van het onderzoek nog volop aan de gang is, zijn er enkele opmerkelijke resultaten. Zo werden niet minder dan vier broodbakovens teruggevonden. Ze bestonden uit verschillende bouwfases en zijn niet allen tegelijk in gebruik geweest. Waarschijnlijk komen ze uit de periode tussen 16^e en de 18^e eeuw.

Van het grote huis op de kaart is geen enkele steen teruggevonden. Dat kan betekenen dat de kaart onnauwkeurig is, of dat het huis in latere periodes erg grondig is afgebroken. De sloot die tegen het huis liep, is wel teruggevonden. Archeologen denken dat de sloot in de 15^e eeuw is gegraven en in gebruik bleef tot in de 18^e eeuw. Van de mogelijke terpbewoning in de 13^e eeuw zijn geen sporen teruggevonden.

Paarden

Tijdens het veldwerk werd een kuil met twee paardenskeletten gevonden. Het ging om een jong paard en een merrie die 17 tot 23 jaar oud is geworden. De teenkoten en wervels van de oude merrie vertoonden vergroeiingen en botwoekeringen, door hoge leeftijd en/of noeste arbeid. Opmerkelijk was dat het paard 'gesloopt' bleek te zijn.

Op de achterbenen en een lendenwervel bevonden zich zaag- en haksporen. De achterhand van het paard lag ook niet meer in anatomisch verband ten opzichte van de rest van het skelet.

Aanvankelijk werd geopperd dat het paard na haar dood werd 'gesloopt' omdat het wellicht plotseling was gestorven in de stal, waardoor het stijve dier niet meer

naar buiten kon worden getransporteerd. Een rond gaatje van 9 mm op het rechter schouderblad wees er echter op dat het paard geen natuurlijke dood was gestorven: het paard kreeg hoogst waarschijnlijk een geweerschot in de longen of in de wervelkolom. Hierdoor kon het paard overigens gelijk worden gedateerd: 9 mm kogels werden doorgaans pas vanaf 1905 gebruikt.

Maar waarom dan de achterhand van het paard opdelen? Groef een luie knecht een te kleine kuil? Maar de vraag is wat minder werk is: het gat nog iets uitgraven, of het paard in stukken zagen. Het kan ook zijn dat de grafdelvers het paard al in de kuil hadden laten zakken toen ze erachter kwamen dat deze te klein was... In dat geval wordt een paard er natuurlijk niet even weer uit gesleept en was 'slopen' de enige oplossing. De knecht was dus niet zo zeer lui maar gewoon slaperig! Te weinig plek op het achtererf kan ook een voor de hand liggende reden zijn.

De plaats waar het paard is gevonden (voor partycentrum 'Het Koetshuis', waarop 'Paardenstal' te lezen stond) is mogelijk al lange tijd onbebouwd terrein geweest. Hier werd tijdens het archeologisch onderzoek tevens een grote houten ton gevonden van ruim een meter doorsnede. Het paard lag daar schuin onder. Gesteld dat dit begin 20^e eeuw een erf was, dan zou de 'put' misschien een grote drinkton voor paarden kunnen zijn geweest. Als het een drenkplaats voor (koets?)paarden was, dan is het voor de levende paarden overigens wel een vrij macabere grap geweest van de eigenaar, om hun drinkplek bovenop een dooie collega te zetten!